

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 11. decembrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Daiga Rezevska un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 241/2020),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Ministru kabineta 2020. gada 9. jūnija noteikumu Nr. 360 „Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai” 6.3.2. apakšpunktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantā iekļautajam demokrātiskas un tiesiskas valsts principam, 91., 94., 97., 99. un 111. pantam;

1.2. pieņemt pagaidu noregulējumu, kas nodrošinātu minētajos Satversmes pantos ietvertās personas pamattiesības.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka distancēšanās nodrošināšanai telpās – kultūrvietās un izstāžu norises vietās, publiska vai saimnieciska pakalpojuma

sniegšanas vietās, tai skaitā tirdzniecības vietās, sabiedriskā transporta pakalpojuma sniegšanas vietās (dzelzceļa stacijās, autoostās, lidostās u. tml.) un reliģiskās darbības veikšanas vietās – apmeklētāji un darbinieki (izņemot reliģisko organizāciju garīgo un kalpojošo personālu, kas notur dievkalpojumu savu pienākumu ietvaros), kuri no apmeklētājiem nav atdalīti ar fizisku barjeru, lieto medicīniskās sejas maskas, nemedicīniskās (higiēniskās vai auduma) sejas maskas vai sejas vairogus (mutes un deguna aizsegus).

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktam, Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to šā lēmuma 1.1. apakšpunktā norādītais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā pamatot, ka tieši apstrīdētās normas neatbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai izraisa Pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārumus ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*). Satversmes tiesa ir atzinusi, ka jēdziens „aizskar” ietverts Satversmes tiesas likumā ar mērķi norobežot konstitucionālo sūdzību no *actio popularis* jeb sūdzības vispārības labā (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 2.4. punktu*). Lai nošķirtu gadījumus, kad persona konstitucionālo sūdzību iesniedz nolūkā aizstāvēt savas tiesības, no gadījumiem, kad persona to dara vispārības labā, nepietiek ar konstatāciju, ka persona pieder pie grupas, uz kuru tiesību norma attiecas. Iesniedzot konstitucionālo sūdzību, pieteikuma iesniedzējam jānorāda objektīvi pārbaudāmi fakti, kas raksturo viņa pamattiesību aizskārumu un ļauj konstatēt tā rašanās brīdi (*sal. sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 16.3. un 22.3. punktu*).

Pieteikumā norādīts, ka ar apstrīdēto normu aizskartas tādu personu (pieteikumā lietotais jēdziens – „Pieteicēju”) tiesības, kuras ir maznodrošinātas vai kurām būtiski samazinājies ienākumu līmenis, kurām ikdienā jādodas uz

darbu ar sabiedriskā transporta pakalpojumu palīdzību, jāved apgādājamie uz mācību iestādi, pirmskolas izglītības iestādi, jādodas uz preču pārdošanas un pakalpojumu sniegšanas vietām vai kuras ir ar veselības problēmām un mutes un deguna aizsegu nedrīkstētu lietot. Tāpat pieteikumā norādīts, ka personas, veicot savas ikdienas gaitas, pietiekami ilgstoši pavadot laiku vietās, kur atbilstoši apstrīdētajā normā noteiktajam esot jālieto mutes un deguna aizsegi (sabiedriskais transports, darba vieta, preču tirdzniecības un pakalpojumu sniegšanas vietas). Nelietojot mutes un deguna aizsegi, personām tiekot liegtas tiesības iegādāties ūdeni un pārtiku. Tāpat esot liegtas tiesības iegādāties recepšu medikamentus un iespējas apmeklēt dievkalpojumus, grēksūdzi vai citas reliģiskas procesijas. Personām esot arī veselības problēmas, piemēram, alerģija, astma, sirds slimības vai grūtniecība, kuru dēļ mutes un deguna aizsegu lietošana ir bīstama veselībai.

Tomēr no pieteikuma neizriet, kuri no visiem potenciālajiem apgrūtinājumiem ir radušies tieši Pieteikuma iesniedzējam un kādā veidā radies tieši viņa tiesību aizskārums. Pieteikumā nav norādīts uz konkrētām Pieteikuma iesniedzēja ikdienas darbībām, kuras tikušas ierobežotas apstrīdētās normas dēļ: nav pamatots, ka viņam ikdienā ir jāizmanto sabiedriskais transports, tostarp, lai vestu apgādājamus uz izglītības iestādēm, ka viņa darba vietā arī ārkārtējās situācijas laikā ir obligāti jāatrodas klātienē vai ka pastāv citi apstākļi, kas minēti apstrīdētajā normā un nosaka tās piemērošanu. Tāpat nav norādīts, kādā veidā nonākšana apstrīdētās normas tvērumā ir radījusi tieši Pieteikuma iesniedzējam nelabvēlīgas sekas, tostarp viņa veselības stāvokļa, ikdienas gaitu vai finanšu līdzekļu dēļ. Līdz ar to nav konstatējams tādu apstākļu kopums, kas ļautu Satversmes tiesai pārlicināties par to, ka apstrīdētā norma rada nelabvēlīgas sekas tieši Pieteikuma iesniedzējam.

Papildus tam Satversmes tiesas kolēģija norāda, ka Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, ka no Satversmes 94. un 97. panta izrietētu viņa tiesības iekļūt jebkāda veida telpās, tostarp komercietpās un sabiedriskajā transportā, bez jebkādiem ierobežojumiem. Proti, pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka Satversmes 94. un 97. pants ietver personas tiesības atrasties publiskās

vietās bez mutes un deguna aizsega. Tāpat nav pamatots, ka Satversmes 99. pantā konkretizētā domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvība ietvertu personas tiesības apmeklēt reliģisko darbību veikšanas vietas tādā apgērbā un veidā, kā to vēlas tikai pati persona. Tādējādi nav sniegts pamatojums arī tam, ka šajos Satversmes pantos būtu noteiktas tādas pamattiesības, kuras apstrīdētā norma varētu aizskart.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

7. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu pieņemt pagaidu noregulējumu, kas nodrošina Satversmes 91., 94., 97., 99., 111. pantā noteiktās personas pamattiesības un 1. pantā iekļautos demokrātiskas un tiesiskas valsts principus. Pieteikumā nav konkretizēts pagaidu noregulējuma līdzeklis, taču tā kā Pieteikuma iesniedzējs apstrīd tiesību normas atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām un tiesas nolēmums šajā kontekstā nav taisīts, prasījums par pagaidu noregulējumu ir saprotams kā lūgums par apstrīdētās normas darbības apturēšanu.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta piektajā daļā ir paredzēts tikai viens pagaidu tiesību aizsardzības līdzeklis, ja iesniegta konstitucionālā sūdzība – tiesas nolēmuma izpildes apturēšana. Likumdevējs Satversmes tiesas likumā nav paredzējis citus pagaidu tiesību aizsardzības līdzekļus.

Šāds pagaidu noregulējuma līdzeklis nav arī Satversmes tiesas likumā un Satversmes tiesas reglamentā neregulēts procesuāls jautājums, kuru Satversmes tiesa būtu tiesīga izlemt (*sk. Satversmes tiesas rīcības sēdes 2015. gada 4. februāra lēmuma lietā Nr. 2015-03-01 5.–7. punktu*).

Līdz ar to šis lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 241/2020).
2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.2. punktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš